

[A. Lyngé.]

skiftende landsråd siden 1949, byplanlægningsekspeditionen fra 1951, fiskeriekspeditionen fra 1952, Landsforeningen for grønlandske Fiskere og ikke mindst landsrådets befolkningskommission har i tidens løb støttet sagen. Men den dag i dag har vi ingen fiskerihavn. Der skal dog ikke rettes bebrejdelser af den grund, fordi havneanlæg er kostbare. Det er vanskeligere at forstå, at der heller ikke findes en læmole. En interimistisk læmole er let at lave ved at lægge et tipvognsspor fra en klippe lige ved siden af ud til Spækhusnæsset, på en strækning af nogle få meter sprænge klippen og fylde ud i havnen; det ville kun være nogle få års arbejde. En læmole kunne have skaffet tilstrækkelig ro i havnen, så at vi kunne have undgået de mange havarier og forlis i havnen. En sådan mole har været diskuteret i 20 år uden at blive realiseret. Hvis vi selv havde haft en smule penge og en smule bestemmelsesret, havde vi haft læmolen for længe siden.

Endvidere er der ingen landgangsbro ved salteriet, kun en lille betonplatform til landing af fisken. Den kan kun benyttes i højvande, og der er kun et enkelt hejseapparat. Råfiskbehandlingen for den landede fisk foregår på den lille platform i al slags vejr, regn, slud, blæst og kulde, i vinterens 8 måneder uden noget læ for arbejderne. Så snart der er en smule søgang, ligger fiskeriet stille. Ansvarlig grønlandsk repræsentation har i tidens løb rykket så mange gange i sagen, at tiden bør være inde til realisering af projektet. Vi ved, at statens udgifter er store, og at vi ikke kan få alt på én gang, men de ting, som vi selv anser for at have første prioritet, burde ikke vente så længe. Jeg gentager derfor, at industrianlæggene bør påbegyndes i år.

Der er endnu et par ting, jeg gerne vil bemærke. Der er en bevilling på 70 000 kr. til bygning af kiosker, som efter min mening burde udgå. Vi har i forvejen for stort forbrug af slik, chokolade og cigaretter. Lad de private småhandlende bygge kiosker. Det er ikke en statsopgave at være med til at opmuntre til endnu større forbrug af nydelsesmidler og luksusvarer.

Er det virkelig stadig ikke muligt at bygge lidt billigere i Grønland? Jeg ved, at tekniske installationer til moderne bekvemme-

ligheder er dyre, men boliger og lejligheder og rækkehuse på ca. 100 000 kr. pr. lejlighed — enkelte boliger i år er på 120 000 kr. — er lidt dyre i forhold til, at andre samfundsborgere i Grønland må nøjes med 25 000-35 000 kr. i boligstøtte.

Der er andre enkelte poster, som jeg ikke rigtig billiger. Det grønlandske penge- og sparekassevæsen er opført på finansloven med forventet underskud på 355 900 kr. Sparekasinstitutionen er stiftet af staten, som forrenter indskuddene og honorerer administrationen af statskassen. Hvad staten gør ved sparekassemidlerne, er der ingen, der ved. Tilsyneladende bruges den til at finansiere Grønlands pengevæsen, men med hvor meget ved vi ikke. Der er ingen tilgængelige regnskaber herfor. I andre lande bruger man sparekasserne til at finansiere produktionen eller husbyggeriet. Hvorfor er det stadig ikke muligt at gøre det samme i Grønland?

Det er store penge, staten bruger til Grønland, og der er grund til at konstatere, at det grønlandske samfund og i det hele taget privat initiativ deltager for lidt i finansiering af samfundsudgifterne. De store udgifter tvinger os til at overveje, om der er mulighed for aflastning, i hvert fald på enkelte områder. Det må bl. a. undersøges, om Grønland selv ikke kan påtage sig flere økonomiske forpligtelser imod at få flere beføjelser. Den økonomiske evne er ret lille, men der er vilje til at yde mere.

Nu har landsrådet næsten kun sociale udgifter at bestride, men dets virke må kunne udvides til at omfatte delvis erhvervsstøttende opgaver. Kunne landsrådet f. eks. ikke overtage finansiering af mindre bådehavne eller læmoler i forbindelse med erhvervsanlæg? I så tilfælde skulle landskassens indtægter forøges, eller det kunne stifte statslån eller låne af sparekassernes midler. Jeg tror ikke, at befolkningen ville være imod at betale en ekstra afgift som den, man henede har pålagt for at finansiere Lille-Bæltbroen eller fugleflugtslinjen Rødby-Femern, til at bygge de i disse år så stærkt savnede havne.

En sådan forpligtelse ville have den fordel, at landsrådet, d. v. s. det grønlandske folk, ville få en afgørende stemme i spørgsmålet om placering af fiskerihavne og erhvervsanlæg; det kunne bestemme, hvornår de skal opføres og hermed dirigere forskydningen